

Téma:

**SZAKPOLITIKAI TANULMÁNY -
Vagyongazdálkodás**

Időszak:

2012. április

Dátum:

2012. április 27.



SZÁZADVÉG
ALAPÍTVÁNY



SZÁZADVÉG
GAZDASÁGKUTATÓ KFT.



STRATEGOPOLIS
KÖZMŰVELÉSI, TANULSÁGI ÉS STRATÉGIAI KÖZPONT KFT.

Az anyag az NFM_SZERZ/378/1 (2012) számú
szerződés teljesítésére készült

Tartalom

Vezetői összefoglaló	3
1. A nemzeti vagyon	4
1.1 Magyarország Alaptörvénye a nemzeti vagyonról	4
1.2 A nemzeti vagyon a 2011. évi CXCVI. törvény értelmében	4
2. A nemzeti vagyonba tartozó vagyonelemek köre és azok szabályozási környezete	5
2.1 Az állami vagyon	5
2.1.1 Az állami vagyon horizontális jellegű szabályozása	7
2.1.2 Az állami vagyonra vonatkozó ágazati típusú jogszabályok	7
2.1.3 Speciális vagyonra vonatkozó, ágazati jellegű jogszabályok	9
2.2 Az önkormányzati vagyon	9
2.2.1 Az önkormányzati vagyon tárgya	9
2.2.2 Az önkormányzati vagyon szabályozása	10
3. A nemzeti vagyongazdálkodás helye és kapcsolata a politikai rendszerben	10
3.1. Államhatalmi, népképviselői szervek	11
3.1.1 Országgyűlés	11
3.1.2 Kormány	12
3.1.3 Önkormányzatok	14
3.1.4 Állami Számvevőszék	14
3.2 Közigazgatási szerkezet	15
3.2.1 Nemzeti Fejlesztési Minisztérium	15
3.2.2 Egyéb költségvetési szervek	16
3.2.3 Kormányzati Ellenőrzési Hivatal	17
4. A vagyongazdálkodás 2012. március havi főbb eseményei	17
4.1 Társasági portfólió	17
4.2 Nem termőföld ingatlan portfólió	20
4.3 Termőföld portfólió	21

Vezetői összefoglaló

A jelentés célja a vagyonpolitika, mint közpolitika peremfeltételeinek, irányainak és hatókörének pontos beazonosítása a kormányzati döntések megértésének, és a későbbiekben azok folyamatos, hatékony támogatásának érdekében, tanulmányorozatunk bevezető részeként.

Tanulmányunkban elméletileg alapozzuk meg a nemzeti vagyonnal kapcsolatos kérdések vizsgálatát; elsőként meghatározzuk a nemzeti vagyon fogalmát az Alaptörvény és a nemzeti vagyonról szóló törvény alapján. Elválasztjuk az állami és önkormányzati vagyon tárgyalását és megmutatjuk, hogy mely szabályozásokra épül a vagyongazdálkodás gyakorlata. Ezt követően felmérjük a vagyonpolitika helyét a közjogi rendszerben, meghatározzuk annak tárgyait a szabályozási környezet tükrében.

Azonosítjuk az állami vagyonpolitika lehetséges irányait, az irányok elveit és bemutatjuk, hogy a vagyonpolitika hogyan integrálódik a magyar politikai rendszerbe.

A teljes körűség és a lényegesség szempontjait egyaránt figyelembe véve beszámolunk a vagyongazdálkodási területen történt legfontosabb adott havi eseményekről az állami vagyon adott csoportjaira való bontásban.

A megismert tények, és azok elemzése alapján ahol szükséges bővítjük, ahol indokolt finomhangoljuk a jelentés tartalmát a vagyonpolitikai még hatékonyabb működtetése érdekében.

A következő tanulmányokban az e tanulmányban bevezetett fogalmi rendszer alapján elemezzük a vagyongazdálkodás további szempontjait; megvizsgáljuk annak irányait, rövid- és hosszú távú céljait, a célok elérésének eszközeit és az azokat alkalmazó gazdasági és politikai szereplőket.

1. A nemzeti vagyon

1.1 Magyarország Alaptörvénye a nemzeti vagyonról¹

„38. cikk (1) Az állam és a helyi önkormányzatok tulajdona nemzeti vagyon. A nemzeti vagyon kezelésének és védelmének célja a közérdek szolgálata, a közös szükségletek kielégítése és a természeti erőforrások megóvása, valamint a jövő nemzedékek szükségleteinek figyelembevétele. A nemzeti vagyon megőrzésének, védelmének és a nemzeti vagyonnal való felelős gazdálkodásnak a követelményeit sarkalatos törvény határozza meg.

(2) Az állam kizárólagos tulajdonának és kizárólagos gazdasági tevékenységének körét, valamint a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyon elidegenítésének korlátait és feltételeit az (1) bekezdés szerinti célokra tekintettel sarkalatos törvény határozza meg.

(3) Nemzeti vagyont csak törvényben meghatározott célból lehet átruházni, törvényben meghatározott kivételekkel az értékarányosság követelményének figyelembevétele mellett.

(4) Nemzeti vagyon átruházására vagy hasznosítására vonatkozó szerződés csak olyan szervezettel köthető, amelynek tulajdonosi szerkezete, felépítése, valamint az átruházott vagy hasznosításra átengedett nemzeti vagyon kezelésére vonatkozó tevékenysége átlátható.

(5) Az állam és a helyi önkormányzatok tulajdonában álló gazdálkodó szervezetek törvényben meghatározott módon, önállóan és felelősen gazdálkodnak a törvényesség, a célszerűség és az eredményesség követelményei szerint.”

1.2 A nemzeti vagyon a 2011. évi CXCVI. törvény értelmében²

„1. § (1) E törvény szabályozza az állam és a helyi önkormányzatok tulajdonában álló vagyon (a továbbiakban: nemzeti vagyon) megőrzésének, védelmének és a nemzeti vagyonnal való felelős gazdálkodásnak a követelményeit, az állam és a helyi önkormányzatok kizárólagos

¹ http://www.complex.hu/kzldat/a1100425.htm/a1100425_8.htm;
http://www.complex.hu/kzldat/a1100425.htm/a1100425_9.htm

² http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100196.TV

tulajdonának körét, a nemzeti vagyon feletti rendelkezési jog alapvető korlátait és feltételeit, valamint az állam és a helyi önkormányzat kizárólagos gazdasági tevékenységeit.

(2) Nemzeti vagyonba tartozik:

- a) az állam vagy a helyi önkormányzat kizárólagos tulajdonában álló dolgok,*
- b) az a) pont hatálya alá nem tartozó, az állam vagy a helyi önkormányzat tulajdonában lévő dolog,*
- c) az állam vagy a helyi önkormányzat tulajdonában lévő pénzügyi eszközök, továbbá az államot vagy a helyi önkormányzatot megillető társasági részesedések,*
- d) az államot vagy a helyi önkormányzatot megillető bármely vagyoni értékkel rendelkező jogosultság, amelyet jogszabály vagyoni értékű jogként nevesít,*
- e) Magyarország határa által körbezárt terület feletti légtér,*
- f) az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek kereskedelméről szóló törvény szerinti kibocsátási egység és légiközlekedési kibocsátási egység, valamint az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye és annak Kiotói Jegyzőkönyve végrehajtási keretrendszeréről szóló törvény szerinti kiotói egység,*
- g) az állami fenntartású közgyűjtemények (muzeális intézmények, levéltárak, közgyűjteményként működő kép- és hangarchívumok, valamint könyvtárak) saját gyűjteményeiben nyilvántartott kulturális javak, h) a régészeti lelet,*
- i) a nemzeti adatvagyon körébe tartozó állami nyilvántartások fokozottabb védelméről szóló törvény szerinti nemzeti adatvagyon.”*

2. A nemzeti vagyonba tartozó vagyonelemek köre és azok szabályozási környezete

2.1 Az állami vagyon³

„4. § (1) Az állam kizárólagos tulajdonába tartozik a)

a Szent Korona és a hozzá tartozó jelvények,

b) az Országház,

c) a föld méhének kincsei természetes előfordulási helyükön,

³ http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100196.TV

- d) a felszín alatti vizek, a felszín alatti vizek természetes víztartó képződményei, a folyóvíz és természetes tavak elhagyott medre és a folyóvízben, természetes tavakban újonnan keletkezett sziget, valamint a [...] meghatározott folyóvizek, holtágak, mellékágak, természetes tavak és ezek medre,
- e) az [...] meghatározott csatornák, tározók, árvízvédelmi fővédvonalak és egyéb vízi létesítmények, valamint az állami tulajdonban álló vízi közművek, f) az országos közutak és azok műtárgyai,
- g) állami tulajdonban álló terek, parkok,
- h) a [...] meghatározott országos törzshálózati vasúti pályák és azok tartozékai,
- i) az állami tulajdonban lévő nemzetközi kereskedelmi repülőtér, a hozzá tartozó légiforgalmi távközlő, rádiónavigációs és fénytechnikai berendezésekkel és eszközökkel, továbbá a légiforgalmi irányító szolgálat elhelyezését szolgáló létesítményekkel együtt,
- j) a barlang,
- k) a rádióspektrum, valamint az elektronikus hírközlő hálózat működéséhez, az elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtásához vagy az elektronikus hírközlőhálózatok és szolgáltatások együttműködéséhez szükséges, az információ vagy a jelzés célba juttatására szolgáló, annak címzettjét meghatározó betűkből, számokból vagy jelekből álló karaktersorozat.
- (2) Nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonnak minősül a [...] törvényben vagy kormányrendeletben ekként meghatározott állami tulajdonban álló vagyonelem.
- (3) A [...] felsorolt állami tulajdonban álló nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonnak minősülő gazdasági társasági részesedések felett a tulajdonosi jogok gyakorlására kizárólag
- a) törvényben kijelölt miniszter,
- b) központi költségvetési szerv, vagy
- c) az állam 100%-os tulajdonában álló gazdálkodó szervezet jogosult.”

2.1.1 Az állami vagyon horizontális jellegű szabályozása

2.1.1.1 Az állami vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvény⁴

Az állam tulajdonában álló vagyon feletti tulajdonosi joggyakorlás módját, valamint e vagyonnal való gazdálkodás szabályait az állami vagyonról szóló törvény határozza meg.

2.1.1.2 Az állami vagyonnal való eljárási szabályok⁵

Az állami vagyonnal való gazdálkodásról szóló 254/2007. (X.4.) Korm. rendelet hatálya az állami vagyonról szóló törvény hatálya alá tartozó állami vagyonnal kapcsolatos eljárásokra, jogügyletekre, jogviszonyokra, valamint az azokban részt vevő személyekre terjed ki.

2.1.1.3 Az állami vagyonnal kapcsolatos beszámolási szabályok⁶

A 347/2010. (I.22.) Korm. rendelet rendelkezik a rábízott vagyonra vonatkozó sajátos könyvvizelési és beszámolási szabályokról.

2.1.2 Az állami vagyonra vonatkozó ágazati típusú jogszabályok

A nemzeti vagyonról szóló törvény meghatározza, hogy az e törvényben meghatározott elvek mentén milyen további jogszabályok vonatkoznak az állami vagyon tárgyára.⁷

„ [...] b) a közszolgáltatási médiavagyon feletti tulajdonosi joggyakorlás módját, valamint e vagyonnal való gazdálkodás szabályait a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló törvény,

d) az állam [...] gazdasági tevékenységei és a tevékenység végzéséhez szükséges vagyon hasznosításának átengedését a koncesszióról szóló törvény,

e) az MFB Magyar Fejlesztési Bank Zártkörűen Működő Részvénytársaság (a továbbiakban: MFB Zrt.), valamint azon gazdálkodó szervezetek feletti tulajdonosi joggyakorlás módját, amelyek felett az állam nevében az MFB Zrt. gyakorol tulajdonosi jogokat a Magyar Fejlesztési Bank Részvénytársaságról szóló törvény,

⁴ http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0700106.TV

⁵ http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0700254.KOR

⁶ <http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/mk10199.pdf>

⁷ <http://www.complex.hu/kzldat/t1100196.htm/t1100196.htm>

- f) a Magyar Nemzeti Bank feletti tulajdonosi joggyakorlás módját a Magyar Nemzeti Bankról szóló törvény,*
- g) az Államadósság Kezelő Központ Zrt. feletti tulajdonosi joggyakorlás módját a Magyarország pénzügyi stabilitásáról szóló törvény,*
- h) a légiforgalmi irányító szolgálatot ellátó és a légiforgalmi szakszemélyzet képzését végző szervezet feletti tulajdonosi joggyakorlás módját a légiközlekedésről szóló törvény,*
- i) a Vasúti Pályakapacitás-elosztó Szervezet feletti tulajdonosi joggyakorlás módját a vasúti közlekedésről szóló törvény,*
- j) a felsőoktatási intézmények sajátos vagyongazdálkodási szabályait a felsőoktatásról szóló törvény,*
- k) a társadalombiztosítási alapokhoz tartozó vagyonnal való gazdálkodásra az állami vagyonról szóló törvény,*
- l) [...] az állami lakások és nem lakáscélú helyiségek bérbeadására vonatkozó részletes szabályokat a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló törvény,*
- m) az állami tulajdonban lévő erdő hasznosítására, vagyonkezelésére és nyilvántartására vonatkozó szabályokat az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló törvény,*
- n) az állami [...] tulajdonban álló kulturális örökség elemei felett a tulajdonosi joggyakorlás módját, valamint az e vagyoni körrel való gazdálkodás szabályait na) a kulturális örökség védelméről, nb) a muzeális intézményekről, nc) a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről, nd) a köziratokról, közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről,*
- o) az állami tulajdonban lévő vizek hasznosítására és nyilvántartására vonatkozó szabályokat a vízgazdálkodásról szóló törvény,*
- p) a közutak kezelésével, fejlesztésével, fenntartásával, működtetésével kapcsolatos feladatokat a közúti közlekedésről szóló törvény állapítja meg.*

(2) A nemzetiségi önkormányzatok vagyonáról és vagyongazdálkodásának részletes szabályairól a nemzetiségek jogairól szóló törvény rendelkezik.

(3) Az állami tulajdonban lévő termőföldvagyon hasznosítására, vagyonkezelésére és nyilvántartására, a Nemzeti Földalap feletti tulajdonosi jogok gyakorlására vonatkozó szabályokat a Nemzeti Földalapról szóló törvény állapítja meg.

(4) A nemzeti adatvagyonra vonatkozó előírásokat a nemzeti adatvagyon körébe tartozó állami nyilvántartások fokozottabb védelméről szóló törvény állapítja meg.”

Továbbá a megyei önkormányzatok konszolidációjáról, a megyei önkormányzati intézmények és a Fővárosi Önkormányzat egyes egészségügyi intézményeinek átvételéről szóló törvény.

2.1.3 Speciális vagyonra vonatkozó, ágazati jellegű jogszabályok⁸

A 87/2011. (XII. 29.) NFM rendelet az Új Magyarország Kockázati Tőkeprogramok és a Svájci Magyar Együttműködési Program keretében tulajdonosi joggyakorló szervként a Nemzeti Fejlesztési Ügynökséget jelölte ki.

2.2 Az önkormányzati vagyon

2.2.1 Az önkormányzati vagyon tárgya⁹

„5. § (1) A helyi önkormányzat vagyona törzsvagyon vagy üzleti vagyon lehet.

(2) A helyi önkormányzat tulajdonában álló nemzeti vagyon külön része a törzsvagyon, amely közvetlenül a kötelező önkormányzati feladatkör ellátását vagy hatáskör gyakorlását szolgálja, és amelyet

a) e törvény kizárólagos önkormányzati tulajdonban álló vagyonnak minősít,

b) törvény vagy a helyi önkormányzat rendelete nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonnak minősít (az a) és b) pont a továbbiakban együtt: forgalomképtelen törzsvagyon),

c) törvény vagy a helyi önkormányzat rendelete korlátozottan forgalomképes vagyonelemként állapít meg.

(3) A helyi önkormányzat kizárólagos tulajdonát képező nemzeti vagyonba tartoznak

a) a helyi közutak és műtárgyaik,

b) a helyi önkormányzat tulajdonában álló terek, parkok,

c) a helyi önkormányzat tulajdonában álló nemzetközi kereskedelmi repülőtér, a hozzá tartozó légiforgalmi távközlő, rádiónavigációs és fénytechnikai berendezésekkel és

⁸ <http://www.kozlonyok.hu/nkonline/index.php?menuindex=200&pageindex=kozltart&ev=2011&szam=163>

⁹ <http://net.jogtar.hu/jr/gen/getdoc2.cgi?docid=A1100196.TV>

eszközökkel, továbbá a légiforgalmi irányító szolgálat elhelyezését szolgáló létesítményekkel együtt, valamint

d) a helyi önkormányzat tulajdonában álló - külön törvény rendelkezése alapján részére átadott - vizek, közcélú vízi létesítmények, ide nem értve a vízi közműveket.

(4) Nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonnak minősül a... törvényben vagy a helyi önkormányzat rendeletében ekként meghatározott a helyi önkormányzat tulajdonában álló vagyonelem.”

2.2.2 Az önkormányzati vagyon szabályozása¹⁰

A nemzeti vagyonról szóló törvény meghatározza, hogy az e törvényben meghatározott elvek mentén milyen további jogszabályok vonatkoznak az önkormányzati vagyon tárgyára.

„c) az önkormányzati vagyonnal való gazdálkodás részletes szabályait a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény,

d) a [...] helyi önkormányzat kizárólagos gazdasági tevékenységei és a tevékenység végzéséhez szükséges vagyon hasznosításának átengedését a koncesszióról szóló törvény,

l) az önkormányzati lakások, valamint nem lakáscélú helyiségek bérbeadására és elidegenítésére szóló törvény,

n) az [...] önkormányzati tulajdonban álló kulturális örökség elemei felett a tulajdonosi joggyakorlás módját, valamint az e vagyoni körrel való gazdálkodás szabályait ne) az egyes állami tulajdonban lévő vagyontárgyak önkormányzatok tulajdonába adásáról szóló törvény,

3. A nemzeti vagyongazdálkodás helye és kapcsolata a politikai rendszerben

A nemzeti vagyonnal való hatékony és felelős gazdálkodás nemzetgazdaságban betöltött meghatározó szerepét jól tükrözi a kormányzati struktúrában elfoglalt kiemelkedő helye, továbbá a nemzetgazdaság szinte minden területével való szoros kapcsolata.

¹⁰ <http://net.jogtar.hu/jr/gen/getdoc2.cgi?docid=A1100196.TV>

3.1. Államhatalmi, népképviselői szervek

3.1.1 Országgyűlés

A nemzeti vagyonnal összefüggő törvények meghozatalán túl az Országgyűlés meghatározó szereppel bír a Gazdasági és Informatikai Bizottság munkája révén is.¹¹ A Bizottság rendkívül széles feladatkörének keretei között az Országgyűléshez benyújtott, az állami vagyonnal való gazdálkodásról szóló beszámoló megtárgyalásával közvetlenül is, valamint a különböző gazdasági ágazati szabályozások, fejlesztések, javaslatok, jogszabálytervezetek, költségvetést érintő kérdések megtárgyalásával közvetetten is intenzíven foglalkozik a nemzeti vagyongazdálkodással.

A nemzeti vagyongazdálkodás folyamatának utólagos ellenőrzési eszközeként az elmúlt két évben jelentős szerepet kaptak az eseti parlamenti vizsgálóbizottságok. Számos vagyongazdálkodással kapcsolatos konkrét ügyre került felállításra országgyűlési vizsgálóbizottság.¹² A bizottságok fontos ellenőrzési eszközként szerepelhetnek, azonban fontos, hogy a vizsgálatok befejezését szükség esetén kövesse a vizsgált ügyek hatósági szakaszba történő terelése.

¹¹

http://www.parlament.hu/internet/plsql/ogy_biz.keret_frissit?p_szerv=&p_fomenu=20&p_almenu=40&p_ckl=39&p_biz=A334&p_rec=&p_egys=&p_nyelv=HU

¹² Ilyen a Volánbusz Zrt. 2003-as reorganizációs programjának végrehajtását vizsgáló bizottság: <http://www.complex.hu/kzldat/o12h0022.htm/o12h0022.htm>

3.1.2 Kormány

A kormányzaton belül a nemzeti vagyongazdálkodás elsődleges felelőse és irányítója a nemzeti fejlesztési miniszter az NFM Vagyonpolitikai Államtitkársága útján.

Az NFM elsődleges feladata a nemzeti vagyonnal való gazdálkodás szabályozásának, szervezetrendszerének, finanszírozásának, illetve felügyeletének oly módon történő kialakítása, hogy az állam felelős gazdaként hatékonyan, költségtakarékosan, értékmegőrzően és értéknövelően kezelje a közös nemzeti vagyont, illetve gazdálkodjon vele.

A nemzeti vagyongazdálkodás alapvető feladata az állam által kielégítendő társadalmi szükségletek alapján pontosan definiálандó közfeladatokhoz, valamint az állam és az önkormányzatok mindenkor teherbíró képességéhez igazodó, egységes elveken alapuló, átlátható, hatékony és költségtakarékos nemzeti vagyongazdálkodás megvalósítása.

A nemzeti fejlesztési miniszter a tulajdonosi jogok gyakorlójaként a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt., illetve a Magyar Fejlesztési Bank Zrt. felé közvetlenül érvényesíti a magyar állam érdekeit, és ezen két társaság útján valamennyi állami tulajdonban álló vagyonelem tekintetében gyakorolja a tulajdonosi jogosítványokat. Szintén a nemzeti fejlesztési miniszter dönt az MNV Zrt., illetve az MFB Zrt. bevonásával az egyes vagyontárgyak rendeltetésének megváltoztatásáról, a feleslegessé váló vagyonelemek értékesítéséről, illetve az új vagyonelemek megszerzéséről.

A Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. szervezetén belül működő legfőbb döntéshozó szerv az az öttagú Igazgatóság, melynek elnöki feladatait dr. Halasi Tibor a kormányfő tanácsadója látja el, aki 2011. november 11. óta egyben a kormányzati döntések végrehajtásának ellenőrzéséért felelős miniszterelnöki biztos, továbbá betölti a Magyar Fejlesztési Bank Zrt. felügyelőbizottságának elnöki tisztét is¹³ Az Igazgatóság tagja továbbá az NFM Vagyonpolitikai Államtitkárságának vezető munkatársa, továbbá a menedzsment részéről az MNV Zrt. vezérigazgatója és általános vezérigazgató-helyettese. A testület ötödik tagsági

¹³ http://mnvzrt.hu//data/cms938875/SZMSZ_melleklete.pdf;

pozíciója dr. Kovács Árpád úr lemondását követően jelenleg nincs betöltve.¹⁴ Őt megelőzően a bankszektor képviselője, a Bankszövetség vezetője volt a testület tagja.

A Nemzeti Fejlesztési Minisztériumon belül 2010-től a Vagyongazdálkodási Államtitkárság a nemzeti vagyongazdálkodást lényegében önálló ágazatpolitikai szakterületként építette fel, ugyanakkor folyamatosan szorosan együttműködve a minisztérium közlekedési, fejlesztéspolitikai, infokommunikációs, valamint energetikai szakterületével. A közös érintettségű területeken a hatásköri-, felelősségi-, illetve munkamegosztás nem formalizált az államtitkárságok között. A legjelentősebb átfedés a közlekedés területén jelentkezik, ahol egyrészt az Infrastruktúráért Felelős Államtitkárság felelős a helyközi közösségi közlekedés megszervezésével és finanszírozásával kapcsolatos feladatok tekintetében, melynek keretében előkészíti a teljes közösségi közlekedési ágazat új működési, szervezeti és szabályozási koncepcióját, valamint megszervezi és összehangolja a közlekedési infrastruktúra fejlesztését, gondoskodik az országos közút- és vasúti pályahálózat műszaki állapotának karbantartásáról, és a javítására fordítható források hatékony felhasználásáról. Ezen feladatok, illetve azok végrehajtásában való felelősség ugyanakkor jelentős mértékben megjelennek a Vagyongazdálkodási Államtitkárság feladatai között is. A közös munka hatékonyságát a projekt struktúrában történő működés és feladat végrehajtás biztosíthatja, amelynek projektkoordinátori szerepét célszerű a Miniszterelnökség szintjén megteremteni.

A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium vagyongazdálkodásban meghatározó pozíciója mellett a nemzeti tulajdonú ingatlanok és gazdálkodó szervezetek tulajdonosaként, illetve vagyongazdálkodóként minden minisztérium, továbbá számos központi költségvetési szerv is aktív szerepet tölt be a nemzeti vagyonnal történő gazdálkodásban. A kormányzat ezen szervezeti szereplői a nemzeti vagyongazdálkodásra meghatározott jogi, szabályozási és pénzügyi keretfeltételek figyelembe vételével törekcszenek az adott ágazati szempontokat érvényesíteni (pl. egészségügy, szociálpolitika, foglalkoztatási ügyek NEFMI, földügyek VM).

Az NFM mellett a nemzeti vagyongazdálkodással kapcsolatos kormányzati tevékenység másik meghatározó tárcája a Nemzetgazdasági Minisztérium. Az NGM az államháztartási és

¹⁴ http://www.mnvzrt.hu/mnv/ig/eletrajzok/kovacs_arpad.html

költségvetési politika felelőseként lényegében meghatározza minden gazdasági ágazat, így a nemzeti vagyongazdálkodás mozgásterét is az adott költségvetési időszakra nézve. A fiskális fegyelem fenntartásának, a hiány kézben tartásának NGM által végrehajtandó feladata számos esetben természeténél fogva korlátozza az egyébként szakmapolitikai szempontból alátámasztott ágazati szakmai érdekek maradéktalan megvalósítását. Ennek szemléletes és aktuális példáját mutatja a közösségi közlekedési szervezetrendszer átalakításának, hatékonyabbá tételének problémaköre. A jelentős megtakarításokat eredményező, tartós és strukturális átalakítás végrehajtásához szükséges lenne az állami társaságok „historikus” adósságainak konszolidálása az állam részéről, melynek hiánynövelő hatása ugyanakkor jelentős gondot okozna az állami költségvetés oldaláról.

3.1.3 Önkormányzatok

Az önkormányzatok tulajdonában, illetve kezelésében levő nemzeti vagyon mértékének és jellegének illeszkednie kell az önkormányzatok számára jogszabályokban előírt ellátandó feladatokhoz. Ezen feladatok ellátásához a vagyonon felül biztosítani kell az önkormányzatok számára mindazon szabályozási eszközöket is, melyek révén egyrészt hatékonyan tudják működtetni a vagyont, másrészt hatósági és árpolitikai eszközökkel meg tudják teremteni a feladatok ellátásához szükséges finanszírozást.

A megyei és a települési önkormányzati vagyon jelenleg zajló átadási folyamata a nemzeti vagyongazdálkodás ágazati elven működő racionális mértékű központosítását szolgálja, melynek eredményeként ezen a területen is egységes, átlátható és hatékonyabb gazdálkodás valósulhat meg.

3.1.4 Állami Számvevőszék

A Számvevőszék mindenkor célja, hogy ellenőrzései eredményeként tett javaslataival a nemzeti vagyongazdálkodás tekintetében is érdemi, mérhető hozzáadott értéket teremtsen, és közpénzt takarítson meg, ezzel is gyarapítva a nemzeti vagyont.¹⁵

¹⁵ <http://www.asz.hu/jogi-dokumentumok/alapito-okirat/asz-alapito-okirat-2012-januar-1.pdf>;
http://hu.wikipedia.org/wiki/%C3%81llami_Sz%C3%A1mvev%C5%91sz%C3%A9k

Az ÁSZ ellenőrzéseink egyik kiemelkedő fókuszja 2012-ben is a vagyongazdálkodás lesz. Az állami vagyon feletti tulajdonosi joggyakorlással kapcsolatos 2011. évi tevékenységek szokásos ellenőrzésén felül új ellenőrzésként megkezdődik az önkormányzatok és azok többségi tulajdonában levő gazdasági társaságok vagyongazdálkodásának ellenőrzése is, melyre az ÁSZ-törvény 2011. január 1-jétől hatályos módosítása ad lehetőséget.

3.2 Közigazgatási szerkezet

3.2.1 Nemzeti Fejlesztési Minisztérium

A nemzeti vagyongazdálkodásban a legfőbb kormányzati szabályozó, stratégiaalkotó, döntéshozó, végrehajtó szervezet - a termőföld kivételével - a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium.¹⁶

A nemzeti fejlesztési miniszter a nemzeti vagyon tekintetében a Magyar Állam tulajdonosi jogait főszabály szerint

- a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. útján,
- 40 állami tulajdonú társaság (pl. agrár, pénzügyi szervezetek) tekintetében a Magyar Fejlesztési Bank Zrt. útján;
- speciális esetben, a kockázati tőketársaságok esetében az Nemzeti Fejlesztési Ügynökség útján látja el.

A nemzeti fejlesztési miniszter a fenti három szervezet esetében azok alapítói dokumentumaiban meghatározott esetekben tulajdonosi határozatok hozatalával közvetlenül, illetve a társaságok testületeibe történt delegálások és a folyamatos monitoring, riporting eszközök révén közvetett módszerekkel gyakorolja tulajdonosi jogait.

Az MNV és az MFB Zrt.-k esetében a nemzeti vagyonnal való gazdálkodás körében hozandó döntések a társaságok alapító okirataiban szabályozott módon ügylettípusok, illetve

¹⁶ http://hu.wikipedia.org/wiki/Nemzeti_Fejleszt%C3%A9si_Miniszt%C3%A9rium;
<http://www.kormany.hu/hu/nemzeti-fejlesztési-minisztérium/felelossegi-teruletek>

értékhatárok szerint az Igazgatóság, a vezérigazgató, vagy alacsonyabb szintű vezetők hatáskörébe tartoznak.

3.2.2 Egyéb költségvetési szervek

Termőföld esetében jogszabályban meghatározott módon a vidékfejlesztési miniszter a Magyar Állam tulajdonosi jogait a Nemzeti Földalapkezelő útján látja el.¹⁷

A Megyei Önkormányzatok vagyona (egészségügyi vagyon, oktatási-, szociális célú vagyon) esetében jelenleg a nemzeti fejlesztési miniszter az MNV Zrt. útján gyakorolja a tulajdonosi jogokat.

Az MNV Zrt. vagyonkezelési szerződést köt

- az egészségügyi vagyon tekintetében a Nemzeti Erőforrás Minisztérium költségvetési szerveként működő Gyógyszerészeti és Egészségügyi Minőség- és Szervezetfejlesztési Intézettel (GYEMSZI)
- a Kormányhivatalok költségvetési szerveként a 19 Megyei Intézményfenntartó Központtal (MIK).

Logikus lépés lehet a közeljövőben a GYEMSZI és a MIK-ek törvényi felhatalmazáson alapuló, közvetlen tulajdonosi joggyakorlásának biztosítása.

Az MNV Zrt. adott költségvetési szerv kezdeményezésére, indokolt esetben, jellemzően a vagyongazdálkodással szemben domináns ágazati érdekek, illetve a vagyonelem specialitása, továbbá nemzetgazdasági kiemelt szerepe miatt további vagyonkezelési szerződéseket köt:

- Ingatlan vagyon esetében az adott helyiségeket használó költségvetési szervekkel (nem visszerhes)
- Belügyminisztérium (büntetés végrehajtási cégek)
- Honvédelmi Minisztérium (honvédelmi feladatokat és annak kiszolgáltatását végző cégek)

¹⁷ http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1000087.TV

- Nemzeti Fejlesztési Minisztérium (pl. Közlekedéstudományi Intézet Nonprofit Kft., Győr-Sopron-Ebenfurt Vasúti Zrt.)

3.2.3 Kormányzati Ellenőrzési Hivatal¹⁸

A Hivatal ellenőrzési jogköre kiterjed a tartósan állami tulajdonban lévő, valamint az olyan gazdasági társaságok ellenőrzésére, amelyekben az állam többségi befolyással rendelkezik.

4. A vagyongazdálkodás 2012. március havi főbb eseményei

Jelentésünk végén tájékoztatást adunk az állami vagyon adott csoportjaira vonatkozó fontosabb eseményekről.

4.1 Társasági portfólió

Társaságok általánosságban

- Folytatódott a 2012. évi üzleti tervek jóváhagyása, elsősorban a nem kiemelt társaságok körében.
- Közös földgázbeszerzés indult el a többségi állami gazdasági társaságoknál a 2012-2013. évi gázévre vonatkozóan.

Malév Zrt.

Tovább folytatódott a Malév Zrt. felszámolási eljárása, valamint megkezdődött a Malév leányvállalatok finanszírozásának Európai Unió versenyjogi szempontból történő vizsgálata.¹⁹

Rába Nyrt.

Tovább folytatódott az Európai Bizottság versenyjogi eljárása, amely várhatóan 2012. áprilisában lezárul.²⁰

¹⁸ <http://net.jogtar.hu/jr/gen/getdoc2.cgi?dbnum=1&docid=A1100355.KOR>

¹⁹ <http://index.hu/gazdasag/magyar/2012/02/03/malevcsod/>

²⁰ http://www.kisalfold.hu/gyori_hirek/mnv_aprilis_18-an_hagyhatja_jova_az_unio_a_raba-felvasarlasat/2272062/

Közösségi Közlekedés

Az MNV Zrt. részvényesi jogainak gyakorlója meghatározta az MNV Zrt. által a közösségi közlekedési szolgáltató társaságok, valamint a MÁV Csoport szervezeti korszerűsítése érdekében ellátandó egyes feladatokat, összhangban a közösségi közlekedési rendszer teljes átszervezésének közpolitikai céljaival.

A Határozat a vasúti és közúti alágazat átalakításának alábbi legfontosabb lépéseit rögzíti 2012. június 30-i határidővel:

- a) a MÁV Csoport által végzett pályaműködtetési tevékenység és a vasúti személyszállítási tevékenység egymástól független szervezeti keretek között való működtetése, a két tevékenységet végző társaság tulajdonosi joggyakorlásának elkülönítése, valamint a MÁV Csoport ezen elvek szerint történő átszervezésével kapcsolatban felmerülő jogi és szervezeti intézkedések előkészítése,
- b) valamennyi szükséges intézkedés foganatosítása annak érdekében, hogy a MÁV vasúti pályahálózat-működtetési tevékenységet átvevő, önálló vasúti pályaműködtető társaság megkezdhesse működését (a Magyar Fejlesztési Bank tulajdonosi joggyakorlása mellett);
- c) azon jogi, szervezeti intézkedések előkészítése, amelyek az egységes vasúti személyszállítási tevékenység (vontatás, járműpark, személyszállítás, egyéb kapcsolódó tevékenységek) létrehozásához szükségesek (az MNV Zrt. keretei között);
- d) azon jogi, szervezeti intézkedések megvizsgálása és előkészítése, amelyek az országos és elővárosi személyszállítási közszolgáltatásokat végző társaságoktól elkülönült 3-5 regionális egységes vasúti személyszállítási tevékenységet (vontatás, járműpark, személyszállítás, egyéb kapcsolódó tevékenységek) végző, az MNV Zrt. vagyonkezelésében lévő társaság létrehozásához szükségesek;
- e) a VOLÁN társaságok jelenlegi szervezeti és működési kereteinek felülvizsgálata, és üzem- és méretgazdaságossági szempontból megfelelő méretű 6-8 regionális társaság kialakításával a társaságok költséghatékony és versenyképes működési feltételeinek biztosítása;

- f) a javasolt átalakítások, intézkedések során az érintett tőkeműveletek számviteli nyilvántartásban szereplő könyv szerinti értéken történő végrehajtása;
- g) a vasúti személyszállítási tevékenységet, valamint a közúti személyszállítási tevékenységet végző társaságok hatékony és egységes vagyongazdálkodása elveinek kialakítása, biztosítva ezáltal a társaságok költségvetés- és versenyképes jövőbeni működési kereteit.

Az MNV Zrt. az NFM vagyongazdálkodási és közlekedési szakterületével egyeztetve kialakította a határozat végrehajtását szolgáló szervezeti és működési kereteket.

A MÁV Csoport átalakításánál, a személyszállítási és pályavasúti terület szervezeti, vagyoni, kötelezettségviselési és tulajdonosi joggyakorlási szétválasztásánál vizsgálni szükséges a tőkeviszonyok alapján végrehajtható társasági jogi megoldások lehetőségeit. Az első számítások alapján a Határozat maradéktalan végrehajtása nagyságrendileg 100 Md Ft-os tőkejuttatás, vagy ezzel egyenértékű adóssághozzájárulás esetén valósítható meg. A szervezeti és tulajdonosi joggyakorlási szétválasztás megvalósítható kisebb jogszabály módosítások megtétele után, azonban a vagyon és a kötelezettségek terén mindenképpen szükséges az állam jelentős anyagi szerepvállalása.

Külön problémát jelenthet a MÁV Csoport jelentős banki tartozásai kapcsán a pénzintézetek reagálása a tervezett átalakítási folyamat minden olyan lépésére, amely érintheti az adós társaságok vagyonát, illetve kötelezettségeit.

A határozat végrehajtásával kapcsolatban 2012. március 30-ig történtek bemutatása

- 1. a), b), c) pontok
 - MÁV Zrt. átkerül az MFB Zrt. tulajdonosi joggyakorlása alá.
 - MÁV Start, MÁV Trakció, MÁV Gépipari, MÁV Informatika, illetve egyéb, a személyszállításhoz köthető leányvállalatok az MFB-csoportba tartozó MÁV Zrt.-től átmenetileg vagyongazdálkodásra átkerülnek az MNV Zrt.-hez.
 - Fenti, személyszállításhoz kapcsolódó társaságok a következő lépésben kiválással kerülnek az MNV Zrt. tulajdonosi joggyakorlása alá úgy, hogy egyrészt a jelenleg

MÁV Zrt. tulajdonú eszköz és gördülőállomány is átkerül a kiváló társaságba, másrészt a kizárólag személyszállításhoz kapcsolható hitelek is a kiváló személyszállító társaságokba kerülnek.

- A MÁV Ingatlankezelő Kft. személyszállításhoz, vagy pályavasúthoz kerülése, esetleges megosztása külön vizsgálandó.
- 1. d), e), f) és g) pontok
 - A Határozat 1.d) és 1.e) pontjaiban foglalt regionális társaságokra vonatkozó feladatok pontos végrehajtása érdekében szükséges az elképzeléseket megalapozó összes releváns dokumentum (hatástanulmányok, elemzések, gazdaságossági és költséghatékonysági kalkulációk, stb.) megismerése, melynek érdekében az MNV Zrt. kéréssel fordult az NFM közlekedési szakterületéhez.
 - A Határozat 1.g) pontja szerinti hatékony és egységes vagyonkezelés megvalósítása érdekében szintén szükséges információ a vasúti és közúti közösségi személyszállítási közszolgáltatási kapacitás igényeket meghatározó megrendelői elvárásokról és a rendelkezésre álló finanszírozási források nagyságáról a következő öt év kitekintésében, mely információk az NFM által összehívott koordináló NFM-MNV munkacsoport keretei között kerülhetnek kialakításra.

A regionális közúti személyszállító társaságok esetében megvizsgálandó, hogy mennyiben indokolt minden regionális társaságnak komplett tevékenységi kört megtartania (járműpark, karbantartás, informatika, adminisztráció, stb.), illetve ezekből indokolt-e és milyen mértékben központosítani.

4.2 Nem termőföld ingatlan portfólió

Ingatlanok általánosságban

- Több ingatlan ingyenes önkormányzati tulajdonba adásáról született döntés.

- Folytatódott az egységes, értékalapú vagyonyilvántartás megvalósítását támogató „Országileltár” projekt.²¹

Közösségi közlekedéssel összefüggő ingatlan ügyek

A részvényesi jogok gyakorlója határozatának végrehajtása érdekében az MNV Zrt. tájékoztatást kért a MÁV Zrt.-től a következő kérdésekben:

- a MÁV Zrt., valamint a MÁV Zrt. valamennyi leányvállalata vagyonkezelésében, tulajdonában, illetve bármilyen egyéb jogcímen használatában lévő ingatlanállomány teljes, tételes, a MÁV-GYSEV vonalátadás kapcsán közösen kialakított adattartalmú listáját küldje meg az MNV Zrt. részére,
- a MÁV Zrt. MNV Zrt.-vel szemben fennálló visszapótlási kötelezettségállományának 2012. március 31-i aktualizált értékét, és annak MÁV Zrt. nyilvántartása alapján történő levezetését küldje meg az MNV Zrt. részére,
- az NFM-MNV-MÁV képviselőinek részvételével megtartott egyeztetésen elhangzottaknak megfelelően, tegyen javaslatot a vasútüzemhez nem szükséges vagyonelemek azon csoportjaira, amelyekre a visszapótlási kötelezettség beszámításával történő ingatlanrendezés következő üteme végrehajtásra kerülhet,
- a vagyonrendezését megelőzően lefolytatandó hitelezői egyeztetések tervezett ütemezéséről, és esetleges eredményéről az MNV Zrt.-t tájékoztassa.
-

4.3 Termőföld portfólió

A termőföld portfólió kapcsán a főbb eseményekről való tájékoztatásra a Nemzeti Földalapkezelő Szervezettel való kapcsolatfelvételt követően kerülhet sor.

²¹ <http://www.mnvh.eu/hirek/788/20101021/megkezdodik-az-orszagileltar-keszítése>